

Харченко А. В.

ORCID: 0000-0002-3314-5084

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри педагогічної майстерності

та гуманітарних дисциплін

Харківський національний університет мистецтв

імені І. П. Котляревського

м. Харків, Україна

КОЛОНІАЛЬНИЙ ПРОЄКТ ІМПЕРІЇ: ДЕРЖАВА РОМАНОВИХ ТА ЇЇ ЄВРЕЙСЬКІ ПІДДАНІ

Ключові слова: постколоніальні студії, субалтерни, Російська імперія, євреї, смуга осілості.

Переосмислення імперської спадщини в Україні вчергове набуло актуальності з огляду на поточну війну. Однією з ділянок гуманітарного знання, яку охопив цей процес, є єврейські студії. “Єврейське питання”, сформульоване імперським істеблішментом у “довгому ХІХ ст.”, розглянуто як один з колоніальних проєктів Російської імперії. Дослідницьким завданням є представлення цього проєкту в його основних характеристиках, зіставлення його розвитку з контекстом соціально-економічних та суспільно-політичних змін у суспільстві. Важливими моментами дослідження є відстеження змін в історіографії, увага до авторів, які висвітлювали питання відносин імперської влади та єврейських підданих. Запропоновано використання постколоніальної теорії та студій субалтернів у дослідженні єврейського населення Російської імперії. Обраний підхід дав змогу окреслити особливості імперської політики на українських землях – півдні імперії, наголосити на суб’єктності єврейського населення у відносинах із владою. Втім, перед нами колоніальний проєкт, ідеологію, практики та мову якого можна описати як орієнталістські. У “довгому ХІХ ст.” виділено два періоди, у межах яких діалог імперії та євреїв мав свої особливості.

Література:

1. The Central Archives for the History of the Jewish People. HM F/ 777 (A–B). ГАРФ, ф. 109, 1 экс. 1837, д. 53.
2. The Central Archives for the History of the Jewish People. HM F/789 (A–K). ГАРФ, ф. 109, 1 экс. 1851, д. 4.

3. Бемпорад Е. Єврейські студії під час російської агресії: погляди в Україні та США. 2023. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=KfECSEuo4qQY&t=1970s>
4. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї. Київ, 2013. 548 с.
5. Кассимбекова Б. Альтернативне до імперії історіописання найзручніше проголосити націоналізмом. 2023. Електронний ресурс. Режим доступу: https://lb.ua/culture/2023/06/29/562673_botakoz_kassimbekova.html
6. Меїр Н. Євреї в Києві, 1859–1914. Київ, 2016. 416 с.
7. Avrutin E. Jews and the Imperial State. Identification Politics in Tsarist Russia. Ithaka; London, 2010. 232 p.
8. Kassymbekova B. Despite Cultures: Early Soviet Rule in Tajikistan. Pittsburgh, 2016. 296 p.
9. Nathans B. Beyond the Pale: The Jewish Encounter with Late Imperial Russia. Berkeley, 2002. 426 p.
10. Petrovsky-Shtern Y. Jews in the Russian Army, 1827–1917: Drafted into Modernity. Cambridge, New York, 2009. 307 p.
11. Wolff L. Inventing Eastern Europe: The Map of Civilization on the Mind of the Enlightenment. Stanford, 1994. 436 p.